

ROLUL EVALUĂRII CONTABILE ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR DECIZIONALE LA VIITORII PROFESIONIȘTI CONTABILI

THE ROLE OF ACCOUNTING EVALUATION IN THE DEVELOPMENT OF DECISION- MAKING SKILLS IN FUTURE ACCOUNTING PROFESSIONALS

CZU: 657.92:[005.336.2:657-051]

DOI: <https://doi.org/10.53486/isc2025.23>

FRUNZE Rodica

Academy of Economic Studies, frunze.rodica@ase.md

ORCID ID: 0009-0008-8868-1950

GRIGOROI Lilia

Academy of Economic Studies, lilia.grigoroii@ase.md

ORCID ID: 0000-0002-9741-0932

Abstract. In both academia and practice, there is a persistent gap between the theoretical, rule-based approach taught in academia and the practical application, dominated by professional judgment, uncertainty and the complexity of IFRS standards. Major discrepancies are observed between the academic study of valuation and the real requirements of the accounting job market, identifying critical areas of conflict (such as Fair Value vs. Historical Cost) and proposing solutions for better alignment of graduates' skills with economic realities.

Cuvinte cheie: accounting evaluation, university curriculum, forward-looking analysis, decision-making skills.

JEL Classification: I23, M14

Introducere. Evaluarea elementelor contabile reprezintă pilonul central al raportării financiare, determinând atât poziția financiară, cât și performanța unei entități. Contabilitatea se bazează pe un set de principii și reguli pentru a măsura și comunica realitatea economică. În centrul acestui proces se află evaluarea. În mod tradițional, mediul academic a excelat în predarea bazelor evaluării, concentrându-se pe: principiul costului istoric, care reprezintă o bază de evaluare sigură, obiectivă și verificabilă; regulile Standardelor naționale de contabilitate (SNC), care sunt adesea mai prescriptive și mai puțin bazate pe judecată; metode aritmetice, ca calculul amortizării, metode de evaluare a stocurilor (FIFO, CMP). Cu toate acestea, practica contabilă contemporană, puternic influențată de Standardele internaționale de raportare financiară (IFRS) și de volatilitatea piețelor, cere un set de competențe mult mai complex. Angajatorii nu mai caută doar "contabili" care aplică reguli, ci "profesioniști financiari" care pot exercita raționament profesional în condiții de incertitudine. Aici apare decalajul.

Conținut. Evaluarea contabilă joacă un rol esențial în dezvoltarea competențelor decizionale la viitorii profesioniști contabili, facilitând gândirea critică, abilitățile analitice și adaptarea la cerințele pieței moderne. Evaluarea contabilă, inclusiv autoevaluarea și evaluarea colegială, stimulează conștientizarea stilurilor de învățare, autoreglarea și identificarea deficiențelor de strategie, ceea ce duce la îmbunătățirea abilităților decizionale (Malan, M., 2018). Programele educaționale care integrează evaluări active și reflecție critică ajută studenții și masteranzii să dezvolte gândirea critică, abilitățile analitice și capacitatea de a lua decizii etice (Goosen, R., 2023). De asemenea, evaluarea competențelor profesionale prin studii de caz și feedback individualizat contribuie la formarea abilităților decizionale relevante pentru mediul profesional (Merino, A., 2017). Curricula universitară, deși fundamentală, tinde să prioritizeze rigoarea teoretică în detrimentul complexității practice. Programele de licență și de masterat pun un accent corect pe fundamente: principiile

contabile general acceptate, contabilitatea în partidă dublă și evaluarea la cost istoric. Se studiază atât SNC, cât și IFRS, însă adesea la un nivel descriptiv. Studenții și masteranzii învață *ce spune* standardul (de exemplu, IFRS 13 despre valoarea justă), dar nu neapărat *cum se aplică* acesta în absența unei piețe active. Deși utile, studiile de caz folosite în seminarii sunt adesea simplificate, cu date "curate" și soluții clare, o realitate rar întâlnită în practică. Spre deosebire de mediul academic, practica contabilă este dezordonată, subiectivă și presată de timp. Angajatorii se așteaptă ca absolvenții să facă alegeri dificile bazate pe judecată, în special în evaluare. IFRS impune sau permite evaluarea la valoarea justă pentru o gamă largă de active (imobilizări corporale, proprietăți imobiliare, instrumente financiare). Spre deosebire de costul istoric, valoarea justă este "o măsurare bazată pe piață", care necesită: analiza pieței și identificarea datelor conform IFRS 13, utilizând tehnici de evaluare complexe (de exemplu, actualizarea fluxurilor de numerar) atunci când piețele active lipsesc. Atât IAS 36 (Deprecierea activelor), cât și IFRS 9 (Instrumente financiare) sunt exerciții pure de raționament profesional. Acestea cer managementului să facă estimări despre viitor (fluxuri de numerar viitoare, probabilități de default) – competențe mai degrabă analitice decât pur contabile. Cum se evaluează corect un brand, o listă de clienți sau fondul comercial (goodwill) dobândit într-o combinație de întreprinderi? Aceste evaluări sunt esențiale în tranzacțiile de fuziuni și achiziții și se bazează aproape exclusiv pe modele financiare, nu pe reguli contabile simple. Astfel, decalajul dintre teorie și practică nu este uniform, el este acut în anumite domenii ale evaluării. Unele dintre acestea le putem distinge în următorul tabel:

Tabelul 1: Zone Critice de Discrepanță

Zone Critice	Discrepanța	
	Universitate	Practică
cost istoric versus valoare justă	Costul istoric este predat ca bază principală, fiind obiectiv și ușor de verificat. Valoarea justă este adesea prezentată ca o alternativă complexă.	În multe industrii (bancar, imobiliar, fonduri de investiții), valoarea justă este baza principală de evaluare, iar costul istoric este irelevant pentru deciziile manageriale. Absolvenții sunt adesea nepregătiți pentru subiectivitatea și complexitatea determinării acesteia.
Deprecierea: regulă versus modelare	Deprecierea (amortizarea) este predată ca o alocare sistematică a costului. Testul de depreciere (IAS 36) este predat ca o comparație între valoarea contabilă și valoarea recuperabilă.	Calculul efectiv al valorii recuperabile (cea mai mare dintre valoarea justă minus costurile de vânzare și valoarea de utilitate) este un exercițiu intens de modelare financiară, necesitând proiecții de business pe 5-10 ani, stabilirea unei rate de actualizare (WACC) și analiză de sensibilitate.
Instrumentele financiare (IFRS 9)	Studenții învață categoriile de clasificare, evaluare și regulile de bază.	Provocarea reală este modelul "Expected Credit Losses" (ECL), care a înlocuit pierderile înregistrate (incurred losses). Acest model cere contabililor să gândească ca niște analiști de risc, estimând pierderi viitoare probabile, o schimbare de paradigmă pentru care teoria clasică nu îi pregătește.

Sursă: elaborată de autor

Studiile arată că studenții și masteranzii percep dezvoltarea abilităților decizionale la un nivel intermediar sau avansat, dar consideră că programele academice ar trebui să acorde o atenție sporită acestor competențe, în special celor legate de scepticism profesional, inteligență emoțională și leadership (Kotze, R., 2023). Integrarea evaluărilor formative și sumative, precum și a instrumentelor de autoevaluare, crește gradul de conștientizare și motivație pentru dezvoltarea continuă a

competențelor decizionale (Wilkin, C., 2021). De asemenea, aprofundarea teoriei contabile contribuie în mod esențial la formarea competențelor intelectuale și decizionale ale studenților și masteranzilor. Abilitățile soft (comunicare, lucru în echipă, gândire critică) și competențele digitale sunt esențiale pentru deciziile contabile eficiente, iar evaluarea acestor competențe trebuie integrată în curriculum (Graur, A., 2025). Atunci când tehnologia este folosită în evaluare, aceasta ajută la dezvoltarea gândirii critice și a capacității de a reflecta asupra propriei performanțe. La contribuția capacității de a efectua o evaluare contabilă și la dezvoltarea performanțelor respective stau multe alte tipuri de evaluare care duc spre obținerea competențelor decizionale, trecând lent din teorie în practică.

Tabelul 2: Tipuri de evaluare și impactul lor asupra competențelor decizionale la studenții și masteranzii contabili

Tip de evaluare	Competențe dezvoltate	Efecte asupra deciziilor
Autoevaluare/reflecție	Gândire critică, autoreglare	Decizii mai informate
Evaluare colegială	Colaborare, feedback constructiv	Îmbunătățirea deciziilor
Studii de caz	Analiză, aplicare practică	Decizii strategice
Evaluare digitală	Adaptabilitate, competențe digitale	Decizii moderne

Sursă: elaborată de autor

Decalajul dintre pregătirea academică în evaluare și cerințele practice este real și este generat de tranziția profesiei contabile de la un rol de "păstrător al registrelor" la unul de "partener strategic". Pentru a reduce acest decalaj, este necesară o colaborare activă între mediul academic și cel profesional, universitățile ar trebui să integreze în seminarii platforme software pe care practicienii le folosesc pentru evaluare și modelare financiară, curriculum-ul să includă module dedicate dezvoltării scepticismului profesional și a raționamentului, folosind studii de caz complexe, ambigue, cât și trecerea de la studii de caz statice la simulări dinamice în care studenții trebuie să ia decizii de evaluare bazate pe date de piață în schimbare și să justifice acele decizii.

Concluzii. Evaluarea contabilă, prin metode variate și integrate, este fundamentală pentru dezvoltarea competențelor decizionale la viitorii profesioniști contabili, asigurând adaptarea la cerințele actuale ale profesiei și pieței muncii. În concluzie, în timp ce universitățile oferă o fundație teoretică indispensabilă, adaptarea curriculei pentru a reflecta complexitatea și subiectivitatea evaluării în practica modernă este esențială pentru a pregăti absolvenți capabili să aducă valoare adăugată imediată în mediul de afaceri.

Referințe bibliografice.

1. Malan, M., & Stegmann, N. (2018). Accounting students' experiences of peer assessment: A tool to develop lifelong learning. *South African Journal of Accounting Research*, 32, 205-224. <https://doi.org/10.1080/10291954.2018.1487503>.
2. Goosen, R., & Steenkamp, G. (2023). Activating accounting students' decision-making skills through a reflective self-assessment workshop on learning styles. *The International Journal of Management Education*. <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2023.100858>.
3. Merino, A., & Aucock, M. (2017). Evaluation of an intervention aimed at developing the personal attributes of prospective entrants into the accounting profession. *South African Journal of Accounting Research*, 31, pp. 1-18. <https://doi.org/10.1080/10291954.2015.1105549>.
4. Kotze, R., & Miller, T. (2023). Relational and decision-making skills development in South African accounting students. *Industry and Higher Education*, 37, pp. 762 - 781. <https://doi.org/10.1177/09504222231162062>.
5. Wilkin, C. (2021). Developing critical reflection: An integrated approach. *The British Accounting Review*. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2021.101043>.
6. Graur, A. (2025). Preparing accounting students for strategic roles in the digital era. *Învățământul superior contabil: provocări și soluții*, ed.3. <https://doi.org/10.53486/isc2024.12>.